

Avfall
Utredning
Jonas Selander Lyckeberg

Styrelsen för Stockholm Avfall AB

Projekt 3011 Ersättning för ÅVC Sätra – Inriktningsbeslut

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

- att för projektet 3011 Ersättning för ÅVC Sätra fatta inriktningsbeslut och bevilja upp till 7 mnkr för planeringsfasen med en indikativ totalbudget om cirka 100 mnkr
- att bemyndiga verkställande direktören att teckna avtal och göra erforderliga beställningar inom av styrelsen godkänd kostnadsram

Mårten Frumerie
Verkställande direktör

Malin Werner
Avdelningschef
Avfall

Sammanfattning

På grund av de planerade utbyggnaderna av kraftförsörjningen till staden behöver Sätra återvinningscentral omlokaliseras. En ny möjlig plats för återvinningscentral har lokaliserats inom närområdet. Bolaget bedömer att den utredda ytan är möjlig att nyttja för återvinningscentral. Närheten till befintliga och planerade bostäder medför dock att anläggningen kommer att behöva byggas in vilket är fördyrande. Den indikativa totalkostnaden för återvinningscentralen har i tidigt skede beräknats till cirka 100 mnkr. Då ingen fördelaktigare alternativ lokalisering har identifierats i sydvästra Stockholm bedömer bolaget att ett inriktningsbeslut avseende aktuell lokalisering för ny återvinningscentral i Sätra bör fattas.

Bakgrund

Sätra återvinningscentral betjänar sydvästra Stockholm, speciellt det betydande villabeståndet i Mälarhöjden och Hägersten. Anläggningen tog år 2021 emot cirka 268 000 besök och hanterade cirka 17 600 ton avfall varav cirka 1 600 ton farligt avfall. Övriga återvinningscentraler, speciellt den närmast belägna i Östberga, har i dagsläget inte kapacitet att ta emot dessa mängder.

Sätra återvinningscentral uppfördes år 2010 inom fastigheten Bredäng 1:2. Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) arrenderar del av fastigheten från Ellevio som disponerar denna med tomträtt. Området är planlagt för elprimärstation/elnätsstation. Resterande fastighet används av Ellevio för ställverk och eldistribution.

Ställverket i Sätra industriområde är en nyckelpunkt i planen att förstärka och höja kapacitet för elnätet i Stockholmsregionen, projekt "Stockholms Ström". Nu pågående åtgärder innefattar att markförlägga och höja spänning i anslutande luftledningar från nordväst samt att höja spänning i luftledningar från söder.

För att kunna hantera tillkommande effekt kommer Ellevio att behöva bygga ut ställverket och ta ytorna för återvinningscentralen i anspråk. Med nu gällande tidplan kommer återvinningscentralen behöva vara evakuerad någon gång år 2025 eftersom Ellevio kommer behöva påbörja sin egen utökning under år 2026. Bolagets nuvarande arrende löper med ett års uppsägning och bolaget har löpande dialog med Ellevio om förutsättningar för återvinningscentralen.

Upplåtelsen av marken till återvinningscentralen gjordes med informationen om att ytan i framtiden kunde komma att behövas för eldistribution. Förhoppningen och kunskapen när så skedde var dock att horisonten skulle vara längre än vad elbehovet i staden visat vara nödvändigt. Återvinningscentralen byggdes dock med denna osäkerhet i åtanke och byggnader är delvis demonterbara för att kunna nyttiggöras på annan plats.

Utbyggnaden av elnätet kommer även kräva etablering av ett ställverk för Svenska kraftnät söder om, men i direkt anslutning till, Ellevios befintliga fastighet. Närheten både till Ellevios befintliga anläggning och Svenska kraftnäts planerade ställverk måste tas hänsyn till i utformning av ny återvinningscentral.

ÄRENDET

Nuvarande återvinningscentral i Sätra kommer att behöva avetableras för att göra plats för ett nytt ställverk. Plats för en möjlig ny etablering har identifierats i samråd med exploateringskontoret och förslag på markanvisningsavtal har tagits fram. Ny yta är cirka 7500 m² jämfört med nuvarande arrende som är på cirka 7 000 m². Den nya tomten ligger cirka 50 meter närmare befintlig bebyggelse än nuvarande återvinningscentral men skyddas i större utsträckning av höjder. En översiktlig typlayout har tagits fram för att säkerställa att det är möjligt att inrymma en anläggning på den nya ytan, se bild 1. Layouten är framtagen i ett tätt samarbete med Svenska kraftnät för att säkerställa att båda aktörer får plats och kan verka inom det avsatta området. För att kunna bygga på platsen behöver en ny detaljplan tas fram. Detta skulle ske gemensamt med Svenska kraftnät som avser uppföra en transformatorstation öster om tänkt ny återvinningscentral.

Bild 1: Skiss för ny återvinningscentral Sättra (heldragen blå linje indikerar Svenska kraftnäts område)

Vid projektering av en ny återvinningscentral måste hänsyn tas till befintliga och planerade bostäder likväl som förändrade funktioner och framtida behov för återvinningscentralen.

Stadsbyggnadskontoret har lämnat ett positivt förslag till planbesked (förhandsbedömning) avseende utbyggnad av ställverk samt ny placering av återvinningscentral. Svenska kraftnät har meddelat att de behöver börja bygga sin anläggning under hösten 2024. Bolaget anser att denna tidplan för planhanteringen är snäv och bedömer att byggstart för återvinningscentralen tidigast sker 2025. Planprocessen har inte kommit igång ännu och beräknas åtminstone ta cirka två år. Planprocessen kan dessutom dra ut på tiden, allt mellan 3-24 månader om den överklagas, vilket bolaget inte kan påverka. Risken finns därmed att Sättra-området kommer vara utan en återvinningscentral under en period.

Marken kommer upplåtas av exploateringsnämnden och förslag på markanvisningsavtal finns framtaget av exploateringskontoret. Den upplåtelseform som erbjuds är arrende över 25 år.

Det finns en befintlig luftburen kraftledning som går över det nya området för återvinningscentralen, som ska tas ner och markförläggas. Datum för nedmontering är inte fastställt men planeras ske någon gång under tidsspannet 2023-2024. Bolaget behöver beakta skyddsavstånd till kraftledningen. Detta bedöms dock inte påverka tidplanen något då planarbetet med stor sannolikhet kommer pågå till 2024 vilket betyder att byggstart sker efter detta ska vara slutfört.

Projektorganisationen för Spårväg Syd ska studera alternativa spårdragningar där en av dragningarna går längs Strömsättravägen utanför planerad infart till ny ÅVC Sättra. En alternativ dragning ska även studeras där återvinningscentralen inte skulle bli påverkad av

spårvägen. Det är möjligt att spårvägen påverkar förutsättningar för projektet och dess tidplan. Detta kommer att avhandlas inom detaljplanarbetet.

Utredda alternativ för lokalisering

Bolaget har, tillsammans med exploateringskontoret, under åren 2017-2020, utrett möjliga alternativa lokaliseringar för återvinningscentral i sydvästra Stockholm. Ett 20-tal alternativa lokaliseringar har studerats där alla, utom den nu aktuella ytan, har avfärdats som icke lämpliga att studera vidare.

Närhet till bostäder och Sätreskogens naturreservat gör att etablering av en återvinningscentral mellan Skärholmsvägen och Mälaren är mindre lämplig. Området med handel och logistiklokaler som avgränsas av Skärholmsvägen och E4:an utgör med hänsyn till omgivningar det lämpligaste. Området är dock till stor del redan exploaterat och påverkas av skyddsavstånd till kraftledningar samt E4:an. Resterande ytor är ofta bergknallar och höjder vilket medför kostsam bergschakt vid en etablering.

Skärholmsvägen är i översiktsplanen utpekad som ett urbant stråk och området föreslås omvandlas till en blandad stadsdel. Det innebär att en återvinningscentral i ett "levande" område kommer få höga krav på sig gällande gestaltning och utformning som redan påpekats i förhandsbedömningen.

Efter samråd med exploateringskontoret har en yta nordväst om befintlig anläggning bedömts som bästa möjliga alternativ för en ersättningsanläggning, se bild 2. Ytan omfattar cirka 7500 m² och angörs från Strömsättravägen. Även denna yta är kuperad vilket kommer att medföra betydande mängd bergschakt.

Bild 2. Nuvarande yta samt möjlig ny yta redovisade

Åtgärder

I översiktsplanen är området beskrivet som ett stadsutvecklingsområde. I förhandsbedömningen för detaljplan framgår det att återvinningscentralen (och ställverket) behöver "...i bebyggelse och landskap ge uttryck för en arkitektonisk kvalitet. Anläggningarna ska fungera tillsammans med en stadsutveckling med fler bostäder i närområdet". Bolaget bedömer att det är görbart, men att det kommer innebära ökade kostnader för projektet.

Efter tecknade av markanvisningsavtal med exploateringsnämnden är nästa steg att undersöka berget i syfte att ta reda på om det innehåller sulfidmineral. Detta avser bolaget göra som första steg för att fastställa om det överhuvudtaget är gångbart att gå in i en planprocess. Vid förekomst av sulfidberg tillkommer transportkostnader till deponianläggning och deponikostnader av material. Deponikostnader skiljer sig beroende av vilken sulfidhalt det är i berget och vilken klassning det ger. Om halterna är mycket höga är det tveksamt om det är ekonomiskt försvarbart att starta en planprocess för återvinningscentralen då kostnaderna för avsättning av massorna externt kommer att vara betydande. Visar undersökningen att det är låga halter av sulfidmineral som kan tas om hand inom projektets ekonomiska marginal kan bolaget gå vidare i arbetet med etablering av återvinningscentralen och teckna planavtal med stadsbyggnadsnämnden.

Initialt genomförs de geotekniska- och miljöutredningar som krävs för att säkerställa teknisk funktion och precisare kalkyl. Parallellt med detta tas en detaljerad layout för anläggningen inklusive anslutningar mot lokalgata fram. Denna förankras med trafikkontoret och stadsbyggnadskontoret. Layouten kommer även ses över och omarbetas för att säkerställa att bolaget fullt ut optimerar den yta som finns tillgänglig. Bullerutredning kommer genomföras för att visa att anläggningen kommer klara Boverkets byggregler. Andra nödvändiga utredningar kommer också genomföras inom planprocessen.

Dialog initieras med stadsbyggnadskontoret angående gestaltungsfrågor med mera för att förbereda en bygglovsprocess så långt det går innan detaljplanens fastställande.

Uppförandet av anläggningen planeras så fort detaljplan och bygglov vunnit laga kraft.

Alternativa lösningar

Nollalternativ

Nollalternativet utgörs av att anläggningen inte ersätts och att kunder hänvisas till övriga befintliga anläggningar. För kundbasen i sydvästra Stockholm som Skärholmen och Sätra skulle det medföra betydligt längre körsträckor. De närmsta alternativa anläggningarna i Stockholm ligger i cirka 10 km bort i Östberga respektive Vantör. Dessa saknar i nuläget teknisk kapacitet att ta emot mängderna från Sätra.

Stadens övriga återvinningscentraler kommer även behöva ha kapacitet för att svara upp mot det tillskott av bostäder som planeras i staden under de kommande åren. Värt att notera är att i just sydvästra Stockholm planeras betydande nybyggnation av bostäder.

Möjlighet att köpa kapacitet av grannkommuner är begränsad. Inpasseringssystem ska införas och möjlighet till kvittning diskuteras. Att lägga ner Sätra återvinningscentral utan ersättning kan istället riskera försvåra framtida förhandlingar om kvittning då anläggningar i Huddinge och Botkyrka utan den skulle belastas med betydligt mer än de mindre flöden som kvittningen avses för.

Återvinningscentralen i Fittja, Botkyrka, ligger 10 km från Sätra och är närmast belägen av anläggningar utanför Stockholm. Denna anläggning har mindre öppettider än Stockholms

anläggningar och begränsat med kapacitet. Som alla anläggningar söder om Stockholm har den ett inpasseringssystem som i dagsläget inte är öppet för boende i Stockholm.

Sammantaget ger det att nollalternativet skulle medföra risk för omfattande köbildning på övriga anläggningar samt att kunder i sydvästra Stockholm kommer få betydligt längre att köra till en återvinningscentral. Slitage, behov av kapacitetsförstärkning och personalbehov på övriga anläggningar kan även förväntas öka.

Alternativ 1:

Genomföra planprocess med syfte att uppföra en ny återvinningscentral på identifierad yta i anslutning till Strömsåtravägen. Anläggningen anpassas till moderna behov av sortering samt framtida planer på bostäder och utbyggd infrastruktur i området, se bild 3. Större delen av anläggningen skärmas av med plank och skärmtak för att klara de bullerkrav som närheten till bostäder medför.

Bild 3 avstånd till bostäder

Anläggningen är tänkt att följa samma layoutprinciper som befintlig återvinningscentral i Sättra med enkelriktat flöde och möjlighet till kundparkering. Denna lösning har visat sig vara mycket effektiv och omtyckt. Anpassning sker till planerade bostäder samt kraftanläggningar och i största möjliga mån används bergkonturerna inom fastigheten för att minska mängden bergschakt.

Det faktum att möjlig tillgänglig yta är kraftigt kuperad och kräver omfattande bergschakt gör att investeringskostnaden blir relativt hög för en återvinningscentral.

Driftkostnader för ny anläggning förväntas motsvara driftkostnaden för den befintliga återvinningscentralen vid Sättra. Inga större förändringar av personaltäthet och transportkostnader förväntas på grund av flytt till den tänkta nya anläggningen.

Alternativ 2:

Fortsätta arbetet med att identifiera alternativ lokalisering. Möjligheten att hitta en alternativ lokalisering i sydvästra Stockholm, som kan vara mindre kostsam att bebygga, har dock genomlysts grundligt. Kriterierna som bedömts är:

- Tomt som har så långt till befintliga och planerade bostäder eller rekreationsområde att bullerskydd inte skulle behövas i samma omfattning som vid tänkt ny plats i Sättra
- Möjlig anslutning till vägnätet som är lämpligt för minst 200 000 kundfordon per år samt tunga transporter och transporter av farligt gods.
- Tillräckligt stor yta för att hantera motsvarande kundmängd som vid Sättra.
- Grundläggningsförhållanden som är jämförbara eller bättre än vid Sättra.

Tillgången på exploaterbar mark i staden är begränsad. Inget tillgänglig sådan yta har kunnat identifieras i sydvästra kommundelen. Att kunna bygga öppna återvinningscentraler i den allt tätare stadsbebyggelsen i Stockholm bedöms generellt som allt svårare. De störningsmoment som dessa utgör skulle begränsa markanvändningen för alltför stor del av omgivande ytor. Ett tjugotal möjliga lokaliseringar i sydvästra Stockholm har undersökts. Av dessa var ett fåtal lämpliga för uppförande av återvinningscentral. För resterande möjliga platser var dock annan markanvändning som spårväg syd eller bostadsbyggande prioriterat.

Förordat förslag till beslut

Bolaget förordar alternativ 1 att planprocess för ny återvinningscentral på identifierad plats vid Strömsåtravägen startas. Nollalternativet bedöms medföra betydligt försämrade service för hushållen och fördelaktigare alternativ lokalisering i sydvästra Stockholm har trots ett omfattande utredningsarbete inte kunnat identifieras.

Organisation och ansvarsfördelning

Utredning har utförts av bolagets Avfallsavdelning. Ansvaret att driva projektet lämnas i och med inriktningsbeslut och projektbeställning över till bolagets Investeringsavdelning. Avfallsavdelningen kommer även fortsatt att behöva avsätta resurser för att bistå i projektet.

Uppförande görs av extern entreprenör efter upphandling. Möjlighet att nyttja ramavtal kommer styras av eventuell etappindelning och kommer fastslås under förprojekteringen.

Avfallsavdelningen ansvarar för upphandling av driftentreprenör med stöd av bolagets upphandlingsfunktioner. Avfallsavdelningen svarar även för framtagande av anmälan alternativt tillstånd för verksamheten enligt Miljöprövningsförordningen.

Kommunikation kring ny återvinningscentral samt kring avveckling av befintlig samordnas av bolagets Marknadsavdelning.

Projektet samordnas löpande med Svenska kraftnät och Ellevio då många beroenden finns med deras planer inom närområdet.

Tidplan

Tidplanen är i stort avhängig framdriften av detaljplanen och att inga upphandlingar överprövas.

Projektstart kvartal 2 2022
Planering, utredning, förprojektering 2022
Detaljplanearbete 2022-2024
Projektering 2024
Upphandling 2024-2025
Byggstart 2025
Driftstart 2026

I den mån detaljplan fördröjs eller förändras kan bygglov inte erhållas i tid vilket medför motsvarande förskjutning i tidplanen.

Ekonomi

Indikativ totalbudget för projektet i 2022 år penningvärde är 100 mnkr varav ca 37 mnkr utgör kostnad för bergschakt. I denna budget har höjd tagits för att berg som ska avyttras har en sulfidmineralhalt som motsvarar känslig markanvändning. Extern konsult har anlåtats för att genomföra kalkyler baserat på planerad anläggning och uppskattad volym bergschakt. I detaljutformning av anläggningen kommer bolaget sträva efter en utformning som följer bergkonturen och minimerar schaktkostnaden i största möjliga mån. Kalkylen bygger på att byggnader eller byggnadsdelar från nuvarande återvinningscentral i Sättra i görligaste mån återanvänds. I den mån plankostnader kan delas med Svenska kraftnät kan möjligen plankostnaderna hållas nere. Kalkylen är baserad på att kunna nyttiggöra byggnader från befintlig anläggning men innefattar inte rivning av denna.

Utgifter

Planeringsbudget:

Moment	Begärd planeringsbudget
Projektledning	1 000 000 kr
Detaljplan, utredningar, SBK	3 000 000 kr
Geoteknik, Riskanalys	1 000 000 kr
Oförutsett (ca 35 %)	2 000 000 kr
Summa:	7 000 000 kr

Indikativ totalbudget, inklusive planeringsbudget:

Moment	Indikativ totalbudget
Intern projektledning plan + byggfas	3 000 000 kr
Detaljplan, bygglov	3 000 000 kr
Projektering	3 000 000 kr
Geoteknik, Riskanalys	1 000 000 kr
Byggledning, besiktning	3 000 000 kr
Tillstånd	1 000 000 kr
Entreprenadkostnad	60 000 000 kr
Serviser	2 000 000 kr
Solceller	1 000 000 kr
Oförutsett (30 %)	23 000 000 kr
Summa:	100 000 000 kr

Inkomster

Projektet har inga identifierade inkomster.

Risker

En osäkerhetsfaktor för projektets totalkostnad är karaktären på berggrunden inom planerad yta vilket kan betydande påverka på kostnad. I sydvästra Stockholm kan så kallat sulfidmineralhaltigt berg förekomma, det vill säga berg som är naturligt surt. I det fall höga halter av sulfid identifieras i berget kan det medföra att bortsprängt berg måste hanteras som farligt avfall istället för att kunna nyttiggöras. Beroende på koncentration kan det medföra betydande fördyrning av projektet. Därför är det av vikt att tidigt i planeringsfasen genomföra en geoteknisk undersökning för att sedan kunna ta ställning till projektets vidare framdrift.

Typ av risk	Risk	Påverkan	Åtgärd
Omfattning	Osäkerhet avseende förekomst av sulfidberg	Betydande kostnadsökning, försening	Genomföra geoteknisk undersökning så fort som möjligt för att klargöra eventuell förekomst och i så fall nivå.

Tidplan	Planprocessen och bygglov kan överklagas	Kostnadsökning, Glapp i möjlighet att erbjuda hushåll i sydvästra kommundelen en återvinningscentral	Samverkan med övriga aktörer, genomföra förberedande arbeten i görligaste mån
Tidplan	Projektet är kopplat till uppförande av ställverk och omläggning av ledning vilket kan överklagas eller försenas	Kostnadsökning. Glapp i möjlighet att erbjuda hushåll i sydvästra kommundelen en återvinningscentral	Samverkan med övriga aktörer, genomföra förberedande arbeten i görligaste mån
Tidplan	Utredningsområde för spårväg syd angränsar till tänkt anläggning.	Osäkerhet kring spårvägens dragning kan fördröja detaljplanen	Samverkan med övriga aktörer, genomföra förberedande arbeten i görligaste mån

Ärendets beredning

Ärendet har behandlats av Avfallsavdelningen inom Stockholm Vatten och Avfall AB med stöd av bolagets geotekniker. Föreslagen lokalisering för återvinningscentral diskuterats och förankrats med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, Svenska kraftnät och Ellevio.

SLUT